

7.3 Opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

Opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain eri oppiaineissa ovat oppilaan arvioinnin perusta kullakin vuosiluokalla. Opetus on mahdollista toteuttaa myös oppiaineita yhdistäen ilmiökeskeisesti, jolloin eri aineiden tavoitteet ja sisällöt muodostavat opetuksen kokonaisuuden. Ilmiökeskeinen opetus voi toteutua tietyn jakson aikana tai pitkäaikaisesti kokonaisopetuksen periaatteiden mukaisesti. Erityisesti yläluokilla opetuksen eheyttäminen muodostaa haasteen, johon vastaaminen edellyttää opettajien yhteistyötä ja systemaattista kehittämistyötä.

7.3.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

7.3.1.1 Suomi äidinkielenä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on saada oppilas kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Opetus pohjaa yhteisölliseen käsitykseen kielestä, jonka mukaan yhteisön jäsenyys ja osallisuus tietoon syntyvät kielenkäytön avulla. Äidinkieli on oppilaan oppimisen perusta: kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että väline. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa otetaan huomioon oppilaan aikaisemmat kokemukset, tiedot ja taidot.

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia monipuoliseen viestintään, lukemiseen ja kirjoittamiseen kannustavassa ja haasteellisessa oppimisympäristössä. Äidinkielen ja sen hallinnan myötä oppilas rakentaa identiteettiään ja itsetuntoaan. Oppilaan ajattelun taidot kehittyvät käyttämällä kieltä vuorovaikutuksessa toisten kanssa, haasteita tuottavassa opiskeluympäristössä. Opetuksen tavoitteina ovat perustaitojen oppiminen ja monipuoliset kielenkäyttötaidot. Oppilas kehittyy aktiiviseksi viestijäksi ja kriittiseksi kuuntelijaksi ja lukijaksi. Hänen suhteensa kulttuuriin syvenee, ja hän haluaa omalla toiminnallaan vaikuttaa yhteiskuntaan.

Äidinkieli ja kirjallisuus on tieto-, taito- ja taideaine, jonka keskeinen sisältö perustuu kieli- ja kirjallisuustieteeseen sekä viestintätieteisiin. Oppiaineen perustana on laaja tekstin käsite. Tekstit voivat olla puhuttuja ja kirjoitettuja, kuvitteellisia tekstejä ja asiatekstejä, sanallisia, kuvallisia, äänellisiä ja graafisia sekä näiden yhdistelmiä.

Oppimisympäristö

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu edellyttää tarkoituksenmukaista oppimisympäristöä. Luokassa on lasten ja nuorten saatavilla kirjoja sekä lukemiseen ja kirjoittamiseen kannustavaa muuta materiaalia. Tavoitteena on, että koulun tiloihin ja luokkiin järjestetään paikkoja, joissa on hyvä lukea ja keskustella ryhmissä luetusta. Myös ilmaisukasvatus edellyttää sopivia tiloja ja materiaaleja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelua tukee toimiva koulukirjasto. Kirjastossa pitää olla tarpeellinen määrä monipuolista kirjallisuutta ja opetusta tukevia lehtiä, ajanmukaiset tietoverkkoyhteydet ja riittävästi työskentelytilaa. Hyvä koulukirjasto on muunneltavissa, ja se tarjoaa mahdollisuuksia monenlaiseen opiskeluun. Koulukirjastoja kehitetään tavoitteellisesti ja määrätietoisesti.

Arviointi

Oppilaan arvioinnin periaatteet on kuvattu luvussa 6. Opintojen aikainen arviointi on kannustavaa, ja se tukee oppilaan persoonallisuuden kehittymistä ja tavoitteiden mukaista äidinkielen ja kirjallisuuden hallintaa. Oppilaalle annetaan tietoa oppimistavoitteista ja arvioinnin perusteista. Oppimistulosten lisäksi arvioidaan koko oppimisprosessia ja oppilaan työskentelytaitoja, joissa korostuvat suunnitelmallisuus, aktiivisuus, vastuullisuus ja yhteistyökyky. Oppilasta kannustetaan omien tavoitteidensa asettamiseen ja itsearviointiin. Arvioinnissa korostetaan myös rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista.

Oppilaalle annetaan sanallista, rakentavaa palautetta kirjallisista tuotoksista ja suullisista harjoituksista. Oppilaan yksilöllisyys ja taidot otetaan huomioon palautetta annettaessa. Oppilas voi osoittaa osaamistaan esimerkiksi portfolioin, lukupäiväkirjoin ja -kortein. Erityisopetusta saavan oppilaan arvioinnista päättävät äidinkielenopettaja ja erityisopettaja yhdessä. Perusopetuksen päättövaiheessa, luokilla 8–9, noudatetaan päättöarvioinnin kriteerejä. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Aihekokonaisuudet

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tukee oppilaan itsetunnon ja identiteetin kehittymistä. **Ihmisenä kasvaminen** -aihekokonaisuus näkyy erityisesti kirjallisuuden opetuksessa, vuorovaikutustaitojen sisältökohdissa ja siinä käsityksessä, että tietoisuus yhteisöön kuulumisesta syntyy kielen avulla. **Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys** -aihekokonaisuus on olennainen osa äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta. Oppilas tulee tietoiseksi omasta kulttuuriperinnöstään ja sen monimuotoisuudesta ja pystyy tarkastelemaan sitä osana eurooppalaista kulttuuria. Hän oppii kehittämään valmiuksiaan kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

Viestintä ja mediataito -aihekokonaisuus kuuluu äidinkielen ja kirjallisuuden opetukseen, jonka yhtenä tavoitteena on oppilaan aktiivinen ja kriittinen lukutaito. Oppilas kasvaa osallistuvaksi, vaikuttavaksi ja vastuulliseksi viestijäksi ja kriittiseksi median käyttäjäksi. **Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys** otetaan äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa huomioon siten, että oppilaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja kehitetään. Hän oppii käyttämään monipuolisesti kielen vaikuttamisen keinoja, saa valmiuksia sisäiseen yrittäjyyteen ja kykenee kohtaamaan ja käsittelemään ympäröivän yhteiskunnan muutoksia.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta sekä Turvallisuus ja liikenne ovat aihekokonaisuuksia, jotka sisältyvät äidinkielen ja kirjallisuuden opetukseen suullisten esitysten, kirjoitelmien, esseiden ja muiden opinnäytteiden aiheina. **Ihminen ja teknologia** -aihekokonaisuus korostuu äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa, siten että oppilas kykenee tekemään järkeviä valintoja ja pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä ja moraalisia kysymyksiä. Tavoitteena on, että oppilas oppii käyttämään tietoverkkoja vastuullisesti ja kriittisesti.

Tavoitteet ja sisällöt luokilla 1–9

Perusopetuksen aikana oppilas oppii sujuvan luku- ja kirjoitustaidon, hän ymmärtää lukemaansa ja hänen tiedonhankintaitonsa karttuvat. Oppilaan tekstitaidot syvenevät lähiympäristössä tarvittavista taidoista kohti yhteisön ja yleiskielen käytön asettamia vaatimuksia. Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat niin, että hän oppii toimimaan eri viestintätilanteissa aktiivisena puhujana ja kuuntelijana. Tavoitteena on, että oppilas rakentaa vuorovaikutusta ja luo sille myönteistä ilmapiiriä. Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kielenkäyttäjänä ja viestien vastaanottajana. Oppilaan kyky eritellä ja tulkita tekstejä kehittyy. Hän oppii havainnoimaan tekstien kielellisiä keinoja ja arvioimaan lukemaansa. Hän pystyy kriittisesti tarkastelemaan mediatekstejä ja niiden luomaa kuvaa todellisuudesta.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan mielikuvitusta, luovuutta, lukutaitoa ja ilmaisuvaroja. Oppilasta kannustetaan lukemaan ja harjaannutetaan omien lukukokemustensa jakamiseen. Hänen lukuharrastuksensa monipuolistuu, ja hän saa lukemastaan

esteettisiä elämyksiä. Oppilas kykenee erittelemään kaunokirjallisuutta keskeisten käsitteiden avulla. Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yleissivistävän ja kulttuurisen merkityksen.

Perusopetuksen aikana oppilaalla on mahdollisuus suorittaa Oulun kaupungin kirjallisuusdiplomi. Diplomin tavoitteena on antaa oppilaalle kirjallista yleissivistystä ja syventää hänen länsimaisen kulttuurin tuntemustaan. Oppilas saa mahdollisuuden osoittaa harrastuneisuuttaan, ja samalla hän saa eväitä omaan henkiseen kasvuunsa. Oululaiset kirjailijat ja heidän tuotantonsa kuuluvat olennaisena osana kirjallisuuden opetukseen.

1. luokka	Tavoitteet	Sisällöt
Vuorovaikutustaidot	<p>Oppilas osaa kertoa omista asioistaan ja kokemuksistaan toisille ja vastavuoroisesti kuunnella toisia.</p> <p>Oppilas osallistuu ilmaisharjoituksiin omien persoonallisten kykyjensä mukaan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>harjoitellaan suullista ilmaisua luonteivissa puhetilanteissa ja leikeissä</i> • harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
Lukeminen ja kirjoittaminen	<p>Oppilas osaa jakaa sanoja ja yhdistää kirjaimen sitä vastaavaan äänteeseen ja päinvastoin.</p> <p>Oppilas lukee lyhyitä sanoja ja lauseita sekä ymmärtää lukemaansa.</p> <p>Oppilas osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä.</p> <p>Oppilas tuottaa oikein pienten tai isojen tekstauskirjainten hahmot ja kirjoittaa ne sanelusta yksittäisinä kirjaimina oikein.</p> <p>Oppilas kirjoittaa tuttuja sanoja virheettömästi.</p> <p>Oppilas tuottaa tekstiä tietotekniikan avulla.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opetellaan ulkoa runoja ja loruja • harjoitellaan kielellistä tietoisuutta, esimerkiksi riimien, sanaleikkien ja arvoitusten avulla • luetaan ääneen • harjoitellaan oikeinkirjoitusta • puretaan merkityksellisiä sanoja tavuiksi, äänteiksi ja kirjaimiksi ja kootaan vastaavasti kirjaimista sanoja • tutustutaan tekstin ymmärtämisen strategioihin • harjoitellaan isoja ja pieniä tekstauskirjaimia • harjoitellaan oikeaa kynäotetta ja kirjoitusasentoa • tutustutaan tekstinkäsittelyohjelman käyttöön
Kirjallisuus ja kieli	<p>Oppilas on kiinnostunut kirjoista ja lukee omaa lukutaitoaan vastaavia tekstejä.</p> <p>Oppilas tuntee käsitteet äänne, kirjain, tavu, sana.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan monipuolisesti kirjallisuuteen opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen ja vähitellen itse lukien • tutustutaan koulukirjastoon • tutustutaan oululaisen kirjallisuusdiplomin 1. luokan kirjoihin

2. luokka	Tavoitteet	Sisällöt
Vuorovaikutustaidot	<p>Oppilas osallistuu pienryhmä- keskusteluun kysymyksiin, mielipitein ja ajatuksiin ilmaisemalla.</p> <p>Oppilaalla on oma rooli ilmaisuharjoituksissa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan keskittyvää, tarkkaa ja päättelevää kuuntelemista • harjoitellaan monipuolisesti ilmaisutaitoa draaman ja leikin avulla
Lukeminen ja kirjoittaminen	<p>Oppilas lukee mekaanisesti melko sujuvasti ja pystyy keskittymään lukemisen ymmärtämiseen.</p> <p>Oppilas tuottaa oikein käsialakirjainten kirjainhahmot ja alkaa sitoa niitä toisiinsa.</p> <p>Oppilas kirjoittaa pieniä tarinoita.</p> <p>Oppilas kirjoittaa pitkäköjä sanoja melko virheettömästi ja kirjoittaa lyhyitä lauseita.</p> <p>Oppilas osaa etsiä tietoa ikäkaudelleen sopivista tietoteksteistä.</p> <p>Oppilas osaa käyttää tekstinkäsittelyohjelmaa omissa tuotoksissaan.</p> <p>Oppilas tutustuu johonkin verkko-oppimisympäristöön, esimerkiksi Riiheen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan kielellistä tietoisuutta • siirrytään ääneen lukemisesta äänettömään lukemiseen • tutustutaan ja totuttaudutaan tekstin ymmärtämisen strategioihin • harjoitellaan käsialakirjaimia • kirjoitetaan omista kokemuksista ja havainnoista • harjoitellaan oikeinkirjoitusta • lisätään lausetietoisuutta: harjoitellaan ison alkukirjaimen, sanavälien ja pisteen merkitsemistä • avataan painettuja ja verkkotekstejä yhdessä keskustellen, tutustutaan erilaisiin tietoteksteihin • tekstin avaamisessa käytetään apuna esim. sisältöön liittyviä kysymyksiä ja kuvia. • harjoitellaan kirjoitettua kielimuotoa ja yleispuhekieltä • tehdään pienimuotoinen työ verkko-oppimisympäristössä
Kirjallisuus ja kieli	<p>Oppilas oppii valitsemaan itselleen sopivaa ja mieluista luettavaa.</p> <p>Oppilas lukee ikäkaudelle tarkoitettuja tekstejä ja kirjoja.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa aakkosjärjestystä pienissä tehtävissä, esimerkiksi löytää kirjan aakkosjärjestyksen mukaan kirjastosta.</p> <p>Oppilas erottaa tarinan tietotekstistä.</p> <p>Oppilas tuntee käsitteet lause, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan kirjaston käyttöä mieluisan ja itselle sopivan luettavan löytämiseksi • tutustutaan lähikirjastoon • luetaan ja käsitellään kirjoja elämyksellisiä keinoja käyttäen • keskustellaan kirjoista käyttämällä käsitteitä päähenkilö, juoni, tapahtuma- • aika ja -paikka • tutustutaan ikäkaudelle tarkoitettuihin tietoteksteihin ja avataan niitä

3. luokka	Tavoitteet	Sisällöt
Vuorovaikutustaidot	Oppilas rohkaistuu ilmaisemaan itseään ja oppii kuuntelemaan toisia.	<ul style="list-style-type: none"> • tehdään pieniä omia esityksiä • harjoitellaan erilaisia puhe- ja keskustelutilanteita • erilaisia draamaharjoituksia (esimerkiksi nukketeatteri, varjoteatteri)
Tekstinymmärtäminen	Oppilas hallitsee sujuvan lukutaidon ja opettelee käyttämään helppoa lukustrategiaa.	<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan ennustamisen strategiaa kuvien, otsikoiden, aikaisempien lukukokemusten avulla • opetellaan tukisanalistan ja ajatuskartan tekemistä
Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen	Oppilas harjoittelee itsensä ilmaisemista suullisesti ja kirjallisesti.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Puhe-esitykset</i> • kerrotaan tutusta asiasta • harjoitellaan pieniä puhe-esityksiä ja äänenkäyttöä • <i>Kirjoittaminen</i> • varmennetaan ja tuetaan kirjoituskirjainten käyttöä • suunnitellaan omaa tekstiä ajatuskartan avulla • kirjoitetaan juonellisia kertomuksia, satuja ja runoja • harjoitellaan otsikointia • kasvatetaan sanavarastoa • kirjoitetaan pieniä tietotekstejä • kirjoitetaan erilaisia viestejä (esimerkiksi oikeakielinen sähköpostiviesti) • <i>Kielenhuolto</i> • varmennetaan erilaisten lausetyyppien merkitsemistä • harjoitellaan vuorosanaviivan käyttöä • harjoitellaan pilkun käyttöä luetteloissa • varmennetaan yhdyssanojen merkitsemistä • harjoitellaan ison alkukirjaimen käyttöä erilaisissa nimissä • hyödynnetään tekstinkäsittelyohjelmaa edellä mainittujen asioiden opettelussa
Tiedonhallintataidot	Oppilas oppii hankkimaan tietoa ikäkaudelleen sopivista lähteistä.	<ul style="list-style-type: none"> • opetellaan kirjaston käyttöä • harjoitellaan itsenäistä työskentelyä erilaisissa oppimisympäristöissä
Kielen tehtävät ja rakenne	Oppilas opettelee sanojen ryhmittelyä ja harjoittelee lauseen muodostamista.	<ul style="list-style-type: none"> • tarkastellaan kielen tehtäviä • luokitellaan sanoja • tarkastellaan sanojen muotoja (yksikkö ja monikko) • tarkastellaan sanastoa (esimerkiksi synonyymi, homonyymi, yhdyssanat) • tarkastellaan lauseopin alkeita
Kirjallisuus ja muu kulttuuri	Oppilas lukee erilaista lasten kirjallisuutta ja oppii käyttämään koulu- ja kaupunginkirjastoa.	<ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan kirjallisuuden lajeihin (esimerkiksi satu, kertomus ja runo) • tutustutaan johonkin oululaiseen kirjailijaan • esitellään lastenkirjoja • innostetaan lukemaan • luetaan ja kuunnellaan kokonaisteoksia

4. luokka	Tavoitteet	Sisällöt
Vuorovaikutustaidot	Oppilas oppii keskustelemaan ja ottamaan huomioon viestinsä vastaanottajan.	<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan oman mielipiteen esittämistä, kysymysten tekoa • ilmaisharjoituksia
Tekstinymmärtäminen	Oppilas kykenee erottamaan pääasiat kokonaisuudesta.	<ul style="list-style-type: none"> • etsitään pääasioita tekstistä • laajennetaan ajatuskartta käsitekartaksi
Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen	Oppilas kykenee ilmaisemaan itseään kirjallisesti ja rakentamaan pieniä puhetekstejä.	<p><i>Puhe-esitykset</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnitellaan ja pidetään erilaisia puhe-esityksiä • esityksen jaksottaminen ja havainnollistaminen • lausunta, kerronta, esitys/esitelmä <p><i>Kirjoittaminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan juonellisen kertomuksen rakennetta • kirjoitetaan tietotekstejä • harjoitellaan yleiskielen käyttöä • muokataan omaa tekstiä • vahvistetaan selkeää käsialaa • tehdään pieniä näytelmiä, keksitään vuorosanoja <p><i>Kielenhuolto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • käytetään vuorosanaviivaa omissa teksteissä • harjoitellaan pilkun käyttöä • harjoitellaan virkkeen muodostamista
Tiedonhallintataidot	Oppilas oppii valitsemaan tarkoituksenmukaisesti tietoa eri lähteistä.	<ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan erilaisiin tietoteksteihin ja opetellaan käyttämään niitä omissa töissä • etsitään tietoa eri lähteistä
Kielen tehtävät ja rakenne	Oppilas tutustuu sanojen semantiikkaan ja virkkeen käsitteeseen.	<ul style="list-style-type: none"> • laajennetaan sanojen luokittelua • opetellaan verbin persoona-, myöntö- ja kieltomuotoja • tarkastellaan verbin aikamuotoja • opetellaan adjektiivien vertailuasteet • tutustutaan pronomini-lajeihin
Kirjallisuus ja muu kulttuuri	Oppilas harjoittelee teoksen tarkastelua, osaa valita itselleen luettavaa ja kertoa lukemastaan.	<ul style="list-style-type: none"> • laajennetaan kirjallisuuskäsitteitä: päähenkilöiden lisäksi tarkastellaan sivu- ja taustahenkilöitä sekä teoksen kuvaamaa miljöötä • syvennetään juonenkerrontataittoa • käsitellään luokan yhteisiä kokonaisteoksia • tehdään kirjaesitelmiä • käsitellään sarjakuvia

5.Ik	Tavoitteet	Sisällöt
Vuorovaikutustaidot	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti eri tekstiympäristöissä ja käyttämään sanaa, kuvaa ja ääntä vuorovaikutuksessa vastaanottajan kanssa.	<ul style="list-style-type: none"> • tehdään haastattelu • tutustutaan elokuvaan • tehdään kuunnelma • opetellaan videokuvauksen alkeita • työskennellään tavoitteellisesti verkko-oppimisympäristössä
Tekstinymmärtäminen	Oppilas osaa avata tekstiä eri tapoja käyttäen.	<ul style="list-style-type: none"> • avataan tietotekstiä erilaisin strategioin • pohditaan tekstin ajatuksia ja vertaillaan tekstejä • opetellaan kuvan tulkintaa
Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen	Oppilaan ilmaisutaito vahvistuu, hän osaa ilmaista omia mielipiteitään, hallitsee juonellisen kertomuksen ja osaa kirjoittaa pieniä tietotekstejä.	<p><i>Puhe-esitykset</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan keskustelupuheenvuoroja ja aktiivista kuuntelua • pidetään erilaisia esityksiä, esimerkiksi perusteltu puheenvuoro <p><i>Kirjoittaminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustaan kertomuksen lajeihin • harjoitellaan kuvauksen kirjoittamista • harjoitellaan mielipiteen ja tietotekstin kirjoittamista • viimeistellään omaa tekstiä palautteen pohjalta • harjoitellaan yleiskielen käyttöä • huolletaan tekstausta ja käsialakirjoitusta <p><i>Kielenhuolto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • varmennetaan virkkeenkäyttöä • harjoitellaan kappalejakoja • harjoitellaan lainausmerkkien käyttöä ja varmennetaan vuorosanaviivan käyttöä • vahvistetaan oikeinkirjoitusta
Tiedonhallintataidot	Oppilas oppii tarkastelemaan kriittisesti ja vertailemaan löytämänsä tietoa.	<ul style="list-style-type: none"> • arvioidaan luettua ja kuultua • tiivistetään asiatekstiä • tutustutaan vuorovaikutteisiin tekstiympäristöihin
Kielen tehtävät ja rakenne	Oppilas hallitsee sanaluokat pääpiirteissään ja tutustuu lauseoppiin sekä kykenee vertailemaan puhuttua ja kirjoitettua kieltä.	<ul style="list-style-type: none"> • varmennetaan sanaluokkia • opetellaan sanojen eri muotoja • tarkastellaan taivutuksen tehtäviä tekstilauseissa • varmennetaan verbien käyttöä • harjoitellaan lauseenjäsenennystä • vertaillaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä
Kirjallisuus ja muu kulttuuri	Oppilas syventää lukukokemuksiaan ja osaa hyödyntää lukemaansa.	<ul style="list-style-type: none"> • vahvistetaan lukuharrastusta ja tutustutaan erilaisiin lukutekniikkoihin • syvennetään kirjallisuuden lajien tuntemusta

6.Ik	Tavoitteet	Sisällöt
Vuorovaikutustaidot	Oppilas harjaantuu ilmaisemaan itseään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.	<ul style="list-style-type: none"> • vahvistetaan viestintärohkeutta ja ilmaisua • harjoitellaan väittelyä • harjoitellaan kokoustekniikkaa • harjoitellaan puhetaitoa (esimerkiksi ex tempore -esitykset, esitelmät, juhlapuheet)
Tekstinymmärtäminen	Oppilas oppii aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuuntelijaksi.	<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan olennaisen asiasisällön erottamista tekstistä • harjoitellaan päätelmien tekemistä tekstistä • varmennetaan lukustrategioita • tarkastellaan eri medioiden tekstejä kriittisesti (esimerkiksi lehdistö, TV, radio, Internet)
Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen	Oppilas rohkaistuu ja osaa laatia erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti.	<ul style="list-style-type: none"> • tehdään esitelmiä • rakennetaan tekstiä: aloitus, käsittely ja lopetus • kirjoitetaan erilaisia tekstejä (esimerkiksi kuunnelma, uutinen, mielipide, käsikirjoitus) • huolletaan käsialakirjoitusta
Tiedonhallintataidot	Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia lähteitä tiedonhankintaprosessissa.	<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan tiedon hankkimista erilaisissa oppimisympäristöissä • tehdään muistiinpanoja • opetellaan tekemään sisällysluettelo ja merkitsemään lähteitä • tehdään oma projektityö
Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin	Oppilas oppii ymmärtämään kieliopillisen kuvauksen perusteita, hänen lause- ja virketajunsa syvenee, hänen oikeinkirjoituksensa vakiintuu ja hän harjaantuu kohteliaaksi viestijäksi. Oppilas lukee ikäkauteensa sopivia tekstejä ja kokonaisteoksia. Oppilas tutustuu sanoma- ja aikakauslehtiin tiedonvälittäjinä sekä teatteriin ja elokuvaan elämysten antajina.	<ul style="list-style-type: none"> • tarkastellaan sanojen syntyä ja puhekielen piirteitä • tutustutaan murteisiin ja sukulaiskieliin • opetellaan lauseenjäsennyksen pääpiirteet • luetaan erilaisia tekstejä ja analysoidaan kirjallisuutta peruskäsitteiden avulla • tarkastellaan sanoma- ja aikakauslehtiä • jaetaan elokuva- ja teatterikokemuksia

7.Ik	Tavoitteet	Sisällöt
Vuorovaikutustaidot	Oppilas kehittää viestintävalmiuttaan ja rakentaa vuorovaikutustaan eri tilanteissa.	<ul style="list-style-type: none"> vahvistetaan viestintävarmuutta harjoitellaan ryhmäviestintätaitoja (esimerkiksi erityyppisiä keskusteluja)
Tekstinymmärtäminen	Oppilas harjaantuu tulkitseväksi ja arvioivaksi lukijaksi ja kuuntelijaksi.	<ul style="list-style-type: none"> harjoitellaan aktiivista, monipuolista ja kriittistä lukemista tarkastellaan luettua tekstiä ja keskustellaan lukukokemuksista
Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen	Oppilas harjaantuu toimimaan tavoitteellisesti puhujana ja kirjoittajana.	<ul style="list-style-type: none"> vahvistetaan ilmaisurohkeutta määritellään puhe-esitysten tavoitteet, suunnitellaan ja pidetään puhe-esityksiä määritellään kirjoittamisen tavoite, suunnitellaan teksti ja harjoitellaan eri tapoja jäsenellä tekstiä kirjoitetaan erilaisia tekstejä (esimerkiksi kertomus, kuvaus, runo, satu, tarina, uutinen ja tiedote)
Tiedonhallintataidot	Oppilas oppii suunnittelemaan tiedonhankintaansa ja tekemään yksinkertaisia lähdemerkintöjä.	<ul style="list-style-type: none"> harjoitellaan suunnitelmallista tiedonhankintaa harjoitellaan yksinkertaisten lähdemerkintöjen tekemistä
Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin	Oppilas harjaantuu tarkastelemaan suomen kielen rakenteellisia ominaisuuksia, oppii yleiskielen käytön perusteita ja kertaa kirjoitetun kielen perussääntöjä. Oppilaan lukuharrastus monipuolistuu, ja hän oppii erittelemään kaunokirjallisia tekstejä keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas harjaantuu seuraamaan omia viestintä- ja mediankäyttötottumuksiaan sekä tulkitsemaan ja tuottamaan fiktiivisiä tekstejä.	<ul style="list-style-type: none"> syvennetään sanaluokkien tarkastelua kerrataan virke ja lause opetellaan pää- ja sivulauseet sekä lausetyypit opetellaan sijamuodot kerrataan verbin persoona- ja aikamuodot kerrataan keskeiset lauseenjäsenet tarkastellaan yleis- ja puhekielen eroja kerrataan ja syvennetään kirjoitetun kielen perussääntöjä (iso ja pieni alkukirjain, yhdyssanat ja välimerkkien käyttö) luetaan yhteisesti sovittuja ja omavalintaisia kokonaisteoksia eritellään fiktiivisiä tekstejä tarkastellaan kirjallisuuden päälajeja (epiikka, lyriikka ja draama) tarkastellaan omia luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumuksia tutkitaan ja tuotetaan fiktiivisiä tekstejä

8.Ik	Tavoitteet	Sisällöt
Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa kuunnella toisia puhujia, arvostaa heitä ja heidän erilaisia mielipiteitään. Hän kykenee rakentavasti osallistumaan keskusteluun ja esittämään perustellusti omia näkemyksiään.	<ul style="list-style-type: none"> • syvennetään keskustelu-, kuuntelu- ja väittelytaitoja • harjoitellaan perustellun mielipiteen ilmaisemista eri viestintäympäristöissä
Tekstinymmärtäminen	Oppilas kehittää tekstityyppien ja -lajien tuntemustaan. Hän oppii ennakoimaan tekstilajin ja tavoitteen edellyttämää luku-, kuuntelu- ja tiedonhankintatapaa.	<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan arvioivaa ja päättelevää kuuntelemista • analysoidaan erilaisia tekstejä ja niihin sisältyviä kannanottoja, arvoja ja asenteita • tarkastellaan kriittisesti mainoksia, media- ja verkkotekstejä
Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen	Oppilas rohkaistuu ilmaisemaan ja perustelemaan näkemyksiään sekä suullisesti että kirjallisesti ja kommentoimaan rakentavasti toisten näkemyksiä.	<ul style="list-style-type: none"> • suunnitellaan ja pidetään suullinen esitys tai vaikuttamaan pyrkivä puheenvuoro • tarkastellaan monipuolisesti tekstien sisältöä, kieltä ja muotoa • tuotetaan erilaisia tekstejä (esimerkiksi mielipidekirjoitus, arvostelu, fantasiakertomus, kuvaruno ja novelli)
Tiedonhallintataidot	Oppilas oppii kriittisesti valikoimaan ja ryhmittelemään sitä tarkoituksen mukaisesti.	<ul style="list-style-type: none"> • valitaan kriittisesti tietoinesta ja ryhmitellään sitä tarkoituksenmukaisesti • valmistellaan esitelmä, jossa on käytetty monipuolisesti lähdemateriaalia
Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin	Oppilas hahmottaa lauseen kokonaisrakenteen, persoona- ja nominaalimuotoisen verbin eron ja tapaluokkien käytön merkityksen. Hän harjaantuu käyttämään kieltä tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa. Oppilas kehittää taitoaan tulkita erilaisia tekstejä ja syventää tekstilajien tuntemustaan. Hän arvioi omia mediankäyttötottumuksiaan ja tarkastelee eri viestimiä vaikuttajina ja mielikuvien tuottajina.	<ul style="list-style-type: none"> • käsitellään kaikki lauseenjäsenet • opitaan modukset ja niiden käyttö • opitaan persoona- ja nominaalimuotoisen verbin ero • harjoitellaan kohteliasta, tilanteen mukaista kielenkäyttöä • vahvistetaan lause- ja virketajua ja syvennetään oikeinkirjoitusta • luetaan yhteisesti sovittuja ja omavalintaisia kokonaisteoksia ja eritellään niitä kirjallisuusanalyysin käsitteistöä hyödyntäen • syvennetään kaunokirjallisuuslajeihin tutustumista • tutustutaan tekstien tyylieroihin • arvioidaan ja tarkastellaan kriittisesti omien luku-, viestintä- ja mediankäyttötaitojen kehittymistä • kuvaillaan omia elämyksiä ja näkemyksiä fiktioiden avulla

9.Ik	Tavoitteet	Sisällöt
Vuorovaikutustaidot	Oppilas pyrkii tavoitteellisesti luomaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä. Hänen vuorovaikutustaitonsa kehittyvät yhä vaativammassa esiintymis- ja viestintätilanteissa.	kasvatetaan viestintärohkeutta ja vahvistetaan tilanteen mukaista vuorovaikutusta erilaisissa ryhmäviestintätilanteissa <ul style="list-style-type: none"> • tarkastellaan ja arvioidaan omia vuorovaikutustaitoja, annetaan ja vastaanotetaan rakentavaa palautetta
Tekstinymmärtäminen	Oppilas oppii hankkimaan tietoa eri lähteistä ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti.	<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan kokonaisvaltaista ja ymmärtävää kuuntelemista • tarkastellaan tekstejä eri näkökulmista
Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen	Oppilas harjaantuu tavoitteelliseksi, monipuoliseksi ja omaääniseksi tekstien tekijäksi, joka hyödyntää kielitaitoaan puhuessaan ja kirjoittaessaan ja ottaa huomioon tilanteen, viestintävälineen ja vastaanottajan.	<ul style="list-style-type: none"> • pidetään aiheeltaan laajahko ja suunnitelmallinen esitelmä tai vaikuttamaan pyrkivä puhe kirjoitetaan tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti (esimerkiksi essee, referaatti ja aineistoaine)
Tiedonhallintataidot	Oppilas kykenee käyttämään monipuolisesti eri tietolähteitä, arviomaan niiden luotettavuutta ja viittaamaan niihin tarkoituksenmukaisesti.	<ul style="list-style-type: none"> • tehdään referaatti • kirjoitetaan aineistopohjainen aine • tehdään tutkielma tai työmäärältään vastaava portfolio
Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin	Oppilas syventää kielitaidon tuntemustaan ja kertoo kielenhuollon perusteita. Oppilas soveltaa tietoaan puhe- ja kirjakielen eroista, kohteliaan kielen keinoista ja kielenhuollon käytänteistä. Hän ymmärtää kirjallisuuden yleissivistävän merkityksen, tuntee Suomen kirjallisuuden vaiheita sekä uutta ja vanhaa kansanperinnettä. Oppilas kykenee hahmottamaan median luoman kuvan todellisuudesta ja käsittää median mahdin maailmankuvan muokkaajana ja valintojen ohjaajana. Hänen suhteensa kulttuuriin syvenee, ja hän kiinnostuu eettisen tietoisuutensa vahvistamisesta esteettisten elämysten avulla.	<ul style="list-style-type: none"> • kerrataan ydinkielioppi • käsitellään suomen kielen ominaispiirteitä, sanastoa ja nimityksiä • tutustaan suomen kirjakielen vaiheisiin ja sukukieliin tarkastellaan kielen tilanteenmukaista, sosiaalista ja maantieteellistä vaihtelua sekä yleiskielen käyttöä • luetaan, analysoidaan ja arvioidaan yhteisesti valittuja ja omavalintaisia kokonaisteoksia tutustutaan Kalevalaan, uuteen ja vanhaan kansanperinteeseen sekä Suomen kirjallisuuden päävaiheisiin • perehdytään tekstien tyylilliseen pääjakoon • eritellään ja vertaillaan teatteri-, elokuva- ja lukukokemuksia, analysoidaan ja tarkastellaan sekä kaunokirjallisia että mediatekstejä näkemysten kehittäjinä

7.3.1.2 Suomi toisena kielenä

Maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle opetetaan suomen kieltä suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan. Oppilas oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielenä rinnalle.

Suomea toisena kielenä oppivalle suomen kieli on sekä oppimisen kohde että sen väline koko kouluajan. Suomea opitaan kaikissa oppiaineissa, ja suomen opetus toisena kielenä edellyttää yhteissuunnittelua ja yhteistyötä opettajien kesken. Suomi toisena kielenä -oppimäärän tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen taitoa suunnitelmallisesti, ja opetuksessa otetaan huomioon myös muiden oppiaineiden sisältöjä, peruskäsitteitä ja sanastoa. Oppimisprosessissa käytetään hyväksi oppimisympäristön tarjoamia oppimateriaaleja ja viestintätilanteita sekä oppilaiden omia tekstejä ja ikätasolle sopivaa monipuolista kirjallisuutta.

Opetuksen lähtökohtana on oppilaan suomen kielen taito, ei luokka-aste, jolla hän opiskelee. Suomen oppiminen toisena kielenä etenee tasolta toiselle. Samalla tasolla opiskelee iältään ja oppimistaustaltaan erilaisia oppilaita. Opetuksessa painotetaan viestinnällisyyttä: sanaston kasvattaminen ja kielen rakenteiden harjoittelu kietoutuvat kielitaidon eri osa-alueiden kehittämiseen ja oppijan kulttuuritiedon lisäämiseen. Opettaja valitsee opetusmenetelmät ja käytettävät materiaalit oppilaan yksilöllisen tason mukaan.

Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että uuden kielen syvälinen oppiminen vie useita vuosia. Opettajan tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että tavoitteiden saavuttamiseen kuluvaan aikaan vaikuttaa oppilaan oman äidinkielen hallinta sekä äidinkielen ja suomen kielen rakenteiden erilaisuus ja kulttuurinen etäisyys. Tavoitteiden asettamiseen vaikuttavat oppilaan ikä, koulu- ja kokemustausta sekä perheen kokonaistilanne. Oppilaskohtaisesti tavoitteet voidaan määrittellä oppimissuunnitelmassa.

Keskeiset tavoitteet

Tavoitteena on, että oppilaat saavuttavat perusopetuksen loppuun mennessä toimivan suomen kielen taidon kielitaidon eri osa-alueilla. Tämä sisältää seuraavia kielitaitoon liittyviä osatavoitteita:

Oppilas

- ilmaisee itseään suullisesti
- selviää kaikista arkielämän tilanteista suomen kielellä
- ymmärtää puhuttua ja kirjoitettua kieltä
- saavuttaa riittävän teknisen lukutaidon
- saavuttaa hyvän kirjoitustaidon
- omaa laajan sanavaraston
- tuntee suomalaista kirjallisuutta ja kulttuuriperintöä
- osaa arvioida omaa kielitaitoaan
- osaa käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa opiskelun apuna

TASO	SANASTO JA AIHEPIIRIT	RAKENTEET JA KIELITAITO	LUKEMINEN JA KIRJALLISUUS	KIRJOITTAMINEN	SUULLINEN KIELITAITO
0-TASO	<ul style="list-style-type: none"> jokapäiväiseen koti ja kouluelämään liittyvää sanastoa kuten perhe, suku, ystävät, koti ja asuminen, koulu, oppitunnit, koulukaverit, opettajat ja muu henkilökunta, ruokailu, puhtaus, ihmisen keho, vaatetus ja kellonajat ympäristö- ja luonnontietoon liittyvät sanat vuoden- ja vuorokaudenajat juhlapäivät, kansanperinne, tapakulttuuri, leikit 	<ul style="list-style-type: none"> äänne ja kirjain aakkoset, lyhyt ja pitkä vokaali, konsonanttien kesto, äng-äänne tavu, tavutus sana, sanaväli lause, aloitus ja lopetus lukusanat, järjestysluvut 	<ul style="list-style-type: none"> kirjain-äänne - vastaavuus tavuttaminen äng-äänne kuvalukemista, kuvien käyttö tekstin avaajana 	<ul style="list-style-type: none"> oikea kynäote ja kirjoitusasento isot ja pienet tekstauskirjaimet/isot ja pienet kirjoituskirjaimet ja niiden yhdistäminen sanatason oikeinkirjoitus 	<ul style="list-style-type: none"> arkipäivän tilanteiden harjoittelua: tervehtiminen, esittäytyminen, puhuttelu, kiittäminen, anteeksipyyttäminen arkipäivän fraasien käyttö, kysyminen ja vastaaminen asioiden ja esineiden nimeäminen
1-TASO	<ul style="list-style-type: none"> lähiympäristö kauppa, liikenne, terveydenhoito, maaseutu, kaupunki, vapaa-aika, kulttuuri, urheilu, matkustus, tiedotusvälineet oppiaineiden peruskäsitteistöä ja sanastoa oman ikä- ja taitotason lasten ja nuorten kirjallisuuden sanastoa synonyymejä ja vastakohtia sanakirjan käyttöön tutustuminen 	<ul style="list-style-type: none"> yhdyssanat erisnimi ja yleisnimi vokaaliharmonia, yksikkö ja monikko verbit, substantiivit, adjektiivit tavallisia nomini- ja verbityypin taivutuksia verbin persoonamuodot, kielteiset, kysyvät muodot preesensissä ja imperfektissä astevaihtelu sisä- ja ulkopaikallissijojen tunnistaminen ja käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> lukemisen perustekniikan vahvistaminen keskittyvä ja eläytyvä kuunteleminen luetun ymmärtäminen sana- ja lausetasolla ikä-, taito- ja tietotasoon sopivien tekstien, satujen, lorujen, runojen kuuntelua, lukemista ja käsittelyä kirjastoon tutustuminen 	<ul style="list-style-type: none"> sanelut isot alkukirjaimet, päättövälimerkit kokonaisten ymmärrettävien lauseiden, pienien viestien ja kertomuksien kirjoittaminen esim. kuvista ja tutuista aihepiireistä 	<ul style="list-style-type: none"> puheen rytmi, sujuvuus, selkeä ääntäminen keskittyvä kuunteleminen keskustelu jokapäiväisiin tapahtumiin liittyvistä asioista suomen kielen ymmärtäminen eri tilanteissa ja eri henkilöiden puhumana pieniä esityksiä, haastatteluja mielipiteen ilmaiseminen, kertominen, kuvailu
2-TASO	<ul style="list-style-type: none"> eri oppiaineiden ja aihepiirien erityissanaston tunnistaminen, ymmärtäminen ja tuottaminen sanojen luokittelua; ylä- ja alakäsitteitä 	<ul style="list-style-type: none"> tavallisimmat rektiot pronominit, numeraalit, partikkelit nominiin taipuminen, sijamuodot 	<ul style="list-style-type: none"> lukutaidon varmentaminen ja luetun ymmärtämisen kehittäminen sadut, lasten- ja 	<ul style="list-style-type: none"> vuorosanat, pilkun käyttö lauseiden erottelussa ja luetteloissa johdonmukaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> keskustelua abstrakteista asioista ilmaisun rohkeus, aktiivinen ja luonteva suomen kielen käyttö

	<ul style="list-style-type: none"> • sanakirjan käyttö • oman ikä- ja taitotason lastenkirjallisuuden sanastoa 	<ul style="list-style-type: none"> • adjektiivien vertailumuodot • lauseen pääjäsenten tunnistaminen • lausetyypit: kysymys-, väite- ja käskylause • verbityypit • aktiivi ja passiivi • aikamuodot • modukset pääpiirteissään 	<ul style="list-style-type: none"> • nuortenkirjat, sarjakuvalehdet, lehdet, tietokirjat • Kalevala ja sen henkilöahmoja • kirjastovierailut 	<ul style="list-style-type: none"> • eteneviä kirjoitelmia esim. kertomuksia tai lyhennelmiä • luetusta, katsotusta kirjoittaminen • mainos, juliste, mielipide, uutinen, luokkalehti sekä sarjakuva 	<ul style="list-style-type: none"> • keskusteluharjoituksia eri tilanteissa • esitelmä itse valitusta aiheesta • kirjaesittely
3-TASO	<ul style="list-style-type: none"> • sanavaraston laajentaminen ja syventäminen, ylä- ja alakäsitteet • sanojen johtaminen • suomalaiseen kulttuuriin kuuluvat juhlapäivät 	<ul style="list-style-type: none"> • lauseenvastikkeet, nominaalimuodot • sanojen johtamisen periaatteita • suomen kielen erityispiirteitä • suomen kielen vertaaminen omaan äidinkieleen • puhutun ja kirjoitetun kielen erot 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjaston käyttö • lukutekniikkaa; • ennakointi, päättely, tietojen etsiminen ja yhdisteleminen, syy-seuraussuhteet • erilaiset tekstityypit; mediatekstit, kuvien ja mainosten tulkintaa, kokonaisteoksia 	<ul style="list-style-type: none"> • lausetason oikeinkirjoitus • välimerkkien käyttö • tavallisimmat lyhenteet • omat runot, sadut, sarjakuvat • referointi • mielipidekirjoitus • päiväkirjan pitäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • esitelmiä annetuista aiheista • puheen pitäminen • väittely • Oulun murteen piirteitä

Oppilaan lukemisen ja kirjoittamisen oppimisprosessiin tarvitaan usein tavallista enemmän aikaa. Opiskeluun tarvittavan kielitaidon kehittyminen vaatii vuosia. Vaikka oppilas selviytyy arkielämän tilanteista suomen kielellä, niin eri oppiaineiden keskeisten sisältöjen ja kokonaisuuksien ymmärtäminen vaatii useiden vuosien määrätietoista yhteistyötä oppilaalta ja opettajilta.

Arviointi

Oppilaan suomen kieli arvioidaan suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaisesti. Oppimista arvioidaan oppimisprosessia kuvaillen ja kiinnittäen erityistä huomiota vähitellen kehittyvään kahden tai useamman kielen hallintaan. Arvioinnin tulee olla joustavaa, monipuolista ja ulottua kaikille kielen osa-alueille.

Arvioinnissa pyritään kannustavuuteen ja realistisuuteen. Arvioinnin jatkuvana tukena on yleiseurooppalainen viitekehys taitotasokuvauksineen (liite 9.8).

Päätösarvioinnissa käytetään numeroarviointia. Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle kahdeksan on yleiseurooppalaisen viitekehysten taitotasosteikossa B1.1–B1.2. (Ks. Liite 9.8).